

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกศักดิ์ แก้วเทพและนวนน้อย ตีรัตน์. 2540 จุดเปลี่ยนประเทศไทย . กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท พี.เพรส ,2544.
- กวี วงศ์พัฒน์ . วิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับ นาย ชวน หลีกภัย. กรุงเทพฯ ฯ : The Knowledge Center, 2001
- กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 5 ทศวรรษ การต่างประเทศไทย จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ . กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2535.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . สาเหตุ ประเมินมาตรการและข้อเสนอการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา ,1998.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ข้อคิดจากการปรับขึ้น/ปรับลด ภาษีน้ำมัน. วัฏจักรรายวัน (22 ตุลาคม 2540)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. มาตรการ " ได้อย่าง - เสียอย่าง " ภาคการเงินมีเสถียรภาพภาคธุรกิจล้มละลาย . วัฏจักรรายวัน (8 มีนาคม 2541)
- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. การเมืองและพรรคการเมืองไทย . พระนคร : บางสะแกการพิมพ์ , 2511.
- เขียน วีระวิทย์ และสุณัย ผาสุก. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์กัมพูชา, กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานกองทุนและสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.
- คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการจัดการระบบ.การเงินของประเทศ (ศปร.),รายงาน ศปร.: รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ ฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2542.
- คณะกรรมการการศึกษาและสังคมสำหรับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก.คำกล่าวสุนทรพจน์เปิดการประชุมประจำปีของคณะกรรมการการศึกษาและสังคมสำหรับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสมัยที่ 57 ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร.กรุงเทพฯ ฯ : คณะกรรมการการศึกษาและสังคมสำหรับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก, 2001.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. . ขั้วนอกหนา . สยามรัฐ (2520) : 31-32.
- คำรณ อินธนูไชย. จักรวรรดิการค้ายุโรป. เนชั่น (2537) : 121
- จุลชีพ ชินวรรณ. ความร่วมมือทางทหาร...มิติใหม่ในความสัมพันธ์ไทย-จีน. เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม ,1987): 7-9.

- จุลชีพ ชินวรรณโณ. 5 ทศวรรษ การต่างประเทศของไทย จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ . กรุงเทพฯ ฯ : คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2535.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ และวิลเลียม แบริดลีย์. เส้นทางมหาอำนาจ เอกสารด้านนโยบายต่างประเทศ อเมริกาต่อเอเชีย. กรุงเทพฯ ฯ : โครงการจัดพิมพ์คอปไฟ , 2539.
- ชัยวัฒน์ วิบูลสวัสดิ์. **หนึ่งทศวรรษ เศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยและมูลนิธิหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย , 2535.
- ชาติชาย ชุณหะวัณ. ประชาชาติสัมพันธ์ . **รวมประชาชาติ (13 กรกฎาคม 2518) : 2-3.**
- ชัมมิต อาเซียน : ข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน. **แนวหน้า . 19 กรกฎาคม 2437 : 4.**
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และรจิตกนก จิตมั่นชัยธรรม. **2540 จุดเปลี่ยนประเทศไทย .** กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท พี.เพรส,2544.
- ดนัย ทองใหญ่. **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ.2501-2506).** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ . **การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ.** กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2526.
- ทำเนียบรัฐบาล. **หนังสือแจ้งความจำนงขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่2.** กรุงเทพฯ ฯ : ทำเนียบรัฐบาล,1997.
- ธนาคารพาณิชย์. **วิเคราะห์เศรษฐกิจปี 2534. วารสารแนวโน้มเศรษฐกิจ ปีที่ 5 (พฤษภาคม 2534) :1-22.**
- ธนาสฤษดิ์ สตะเวทิน. **เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง 10 เดือนรัฐบาลอานันท์.** กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2534.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. **การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2517.
- ธารินทร์ นิมมานเหมินท์, พิสิฐ ลี้อาธรรม, และพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล. **แนวทางการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจไทยของรัฐบาลชวน 2.** กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว-สร้อยทอง ,2544.
- ธีรจรรย์ ณ ป้อมเพชร. **ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย : ลัทธิกีดกันการค้าในยุค 1980.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2531.
- บัณฑิต นิจถาวร และณัฐ ดาปสนันท์. **หนึ่งทศวรรษ เศรษฐกิจไทย.** กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยและมูลนิธิหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2535.
- ปากไว – **ก้าวแรกที่พลาดของ 'แม่่ว' ต่อกรณีประกาศ'จุดยืน'ไทยในสถานการณ์เดือด สหรัฐฯระแค้น'บิณ ลาเดน . 24 กันยายน 2544. มติชนสุดสัปดาห์.**

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. พัฒนาการอุตสาหกรรมและพัฒนาการเศรษฐกิจ ประสพการณ์ของเกาหลีใต้ บราซิล ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2541.
- ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงเทพ. เศรษฐกิจในปี 2544 และแนวโน้มปี 2545. เศรษฐกิจการเงินไทย ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2545) : 3.
- ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย. การรักษาเสถียรภาพค่าเงินบาทในปี 2540. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน (2540) : 64-65.
- เพ็ญศรี ดุก. การต่างประเทศกับเอกราชและอธิปไตยของไทย (ตั้งแต่สมัยรัชการที่4 ถึงสิ้นสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์ , 2527.
- ลาว : เศรษฐกิจรุ่ง การลงทุนขยายตัว. สรุปข่าวธุรกิจ ธนาคารกสิกรไทย (16-31 ธันวาคม 2537) : 27-37.
- วรวิทย์ เจริญเลิศ. พลวัตไทย มุมมองจากเศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วอลเดน เบลโล และคณะผู้เขียน.วิกฤตกระแสโลกาภิวัตน์ : บทวิเคราะห์และสำรวจแม่แบบของการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2542.
- วิศยา ลิ้มธรรมมหิศร. 30 ปีอาเซียน ภาวะสิ้นสุดความมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ. วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ (ตุลาคม 2540): 14.
- วิวัฒน์ มุงการดี. นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา : โครงสร้าง กระบวนการ และรูปแบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2533.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. ขุมทองอินโดจีน. กรุงเทพฯ : เนชั่น , 2537.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมืองการปกครองหลังสิ้นสุดสงครามเย็น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2544.
- สหรัฐโพรยยาหอมลงทุนไทยเพิ่ม รอจังหวะความชัดเจนแก้ปว.281. 18 กันยายน 1998 ผู้จัดการรายวัน : 4.
- สีดา สอนศรี. นโยบายต่างประเทศและการตอบสนองผลประโยชน์ของชาติ:วิเคราะห์ผลงานด้านการต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2538.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ไทย – สหรัฐ ฯ : ความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542.
- สุรชาติ บำรุงสุข. สหรัฐอเมริกากับระบบทหารในประเทศไทย : ศึกษากรณีความช่วยเหลือด้านการทหารยุคหลังสงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1975 - 1980). กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชีย , 2525.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. รายการแสดง ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ปีที่หนึ่ง.กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี,2545.

อนุช อภาภิรม, วิสมัย อภาภิรม, ชิลวี ฆาคดาลีนา ฮอลลิงก้า , ปราณี ชัดยศ และสะไบทิพย์ พันธุ์
อุทัย. **ภาวะสิ้นยุคโลกาภิวัตน์** . กรุงเทพฯ ฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด,
2542.

อัมมาร สยามวาลา. **นักเศรษฐศาสตร์ฝรั่งมองวิกฤตเอเชีย**. กรุงเทพฯ ฯ : TDRI, 1999.

อัลไบรท์กระตั้นเอเชียหนูนไอเอ็มเอฟสวดคองเกรสจูดสหรัฐอเมริกาตกต่ำ.15 มกราคม 1998. **ผู้จัด
การรายวัน** :10.

เอกสารสถานทูตสหรัฐอเมริกา. **เครือข่ายลัทธิการก่อการร้าย**. กรุงเทพฯ ฯ : สถานทูตสหรัฐอเมริกา
ประจำประเทศไทย , 2001.

แอนเตอร์สัน,เบเนดิก. **14 ตุลา – 6 ตุลา** . กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิโกมล คีมทอง ,2541.

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ . **การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงทาง
เศรษฐกิจไทย 1960 และ 1990** . กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2543.

ไอเอ็มเอฟ VS ประเทศไทย . 27 สิงหาคม 2001 . **ผู้จัดการรายวัน** : 12.

เศรษฐกิจไทยปี 2544 และแนวโน้มปี 2545 (ตอนที่2),” **ผู้จัดการรายวัน** (31 ตุลาคม ค.ศ. 2001),
หน้า 24.

ภาษาอังกฤษ

Baldwin, Robert E. **International Trade And Finance**. Boston : Little Brown & Company
,1986.

Baldwin,Leland D. **The American Quest** Vol.11 (1973): 664-666.

Bank of Thailand. Thailand : Economic Performance in 1997 and outlook for 1998.
Economic Research Department Bank of Thailand (1998):1-2.

Bowring, John. **The Kingdom and People of Siam : with narrative of the Mission that
country in 1855**. London : John W. Parker ,1857.

Bullard ,Nicola with Bello, Walden & Malhotra, Kamai . **Taming the Tigers : The IMF and
the Asian crisis**. USA. : CAFOD and focus on the Global South,1998.

Caldwell , Alexander J. **American Economic Aid to Thailand** . USA. : Lexington Books,
1974.

Caldwell, Lawrence T. Soviet-American Relations: The Cold War Ends. **Current History**,
(October 1990): 346.

Carpenter, Ted Galan. the New World Disorder. **Foreign Policy** (Fall 1991): 24-25.

Carter, Cecil A. **The Kingdom of Siam** . New York : Putnam,1904.

- Chai-Anan Samudavanija **The Thai Young Turks** . Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, c1982.
- Coast, John. **Some Aspects of Siamese Politics** . S.I. : Institute of Pacific Relations, 1953.
- Chulalongkorn University. **The ASEAN : : Problems and Prospects in a changing world**. Bangkok : Chulalongkorn ,1985.
- Clark, Ian. **The Post – Cold War Order : The Spoils of Peace** . USA. : Oxford University Press, 2001.
- Clubb E.Jr, Oliver. **The Effect of Chinese Nationalist Military Activities in Burma on Burmese Foreign Policy** . California : The Rand Corporation ,1959.
- Cornell University. **Thailand Fact Sheet, 1932-1979** . New York : Thailand Information Project, Cornell University,1979.
- Crispin ,Shawn W. and Tasker, Rodney. Thailand Incorporated in The Region **The Economist** (January 2001):16-20.
- Darling, Frank C. **American Influence on the Evolution of Constitutional Government in Thailand**. An Arbor : University Microfilms International , 1969.
- Darling, Frank C. **Thailand and the United States** .Washington D.C. : Public Affairs Press, 1965.
- Darling, Frank C. **Thailand ,New Challenges and the Struggle for a Political and Economic “Take off”**. S.I. : American : Asian Educational Exchange, 1969.
- Diamond ,Douglas W. and Dybvig, Phillip H. Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity. **Journal of Political Economy** (June 1993): 401-419.
- Duke , Pensri . **A Century And A Half of Thai – American Relations** . Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1982.
- Edgar , Snow . **Red China Today** . New York: Random House,1962.
- Editorial. IMF vs Thailand. **Asia Times Online** (August 25,2001)
- Ferrell,Robert H. **American Diplomacy: A history** . New York : W.W. Norton& Company, 1969.
- Fineman,Daniel. **A special relationship : the United States and Military Government in Thailand 1947-1958**. Honolulu : University of Hawaii Press, c1997.
- Fishlow ,Albert Gwin , Haggard, Catherine, Rodrik Dani , Stephan, and Wade,Robert. **Miracle or Design : Lessons From The East Asian Experience**. USA. : Overseas Development Council, 1994.
- Fukuyama,Francis. **The End Of History And The Last Man**. USA. : Mcmillian,Inc.,1992.
- Fuston, John. Thai Foreign Policy Seeking influence. **Southeast Asia Affair 1998** (1998)

- Graham, W.A. **Siam** .London : De La More Press,1924.
- Goral , Bell. **Survey of International Affairs 1954** (1957)
- Haggard, Stephan. **The Political Economy of the Asian Financial Crisis**. USA. : Institute for International Economics, 2000.
- Huntington, Samuel P. The Lonely Superpower. **Foreign Affairs** (March – April,1999): 35-36.
- IMD. **THE WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 1999** (1999)
- IMF. Thai Policy Package Wins Support of IMF and International Community. **IMF Survey** 26 (August 1997) : 259.
- Ingram, James C. **Economic Change in Thailand , 1850-1970** . S.I. : Oxford University Press, 1971.Johnson ,Charmers. **Blowback:The Cost and Consequences of American Empire**. Canada : Fitzhenry&Whiteside Ltd. ,2000.
- Jomo , K.S. **Tigers in Trouble : Financial Governance , Liberalization and Crises in East Asia** . Hong Kong : Hong Kong University Press ,1998.
- Keohane ,Robrt O. and Milner, Helen V. **Internationalization and Domestic Politics** . Cambridge University Press ,1996.
- Krugman, Paul. A Model of Balance-of-Payments Crises. **World Economic Outlook** (1979)
- Krugman,Paul. **The Return of Depression Economics**. USA. : W.W. Norton&Company Inc.,1999.
- Krugman, Paul. Saving Asia's Time to Get Radical. **Fortune Investor** (September 1998)
- Kusuma Snitwongse .Thai Foreign Policy in the Global Age. **Contemporary Southeast Asia** Volume 23 Number 2 (August 2001) : 205.
- Learn from experience : control capital flows. **The Nations** (17 March 1998) : A4.
- Leaver,Richard. **Can the IMF be Reformed**_ USA. : DAWN Focus on the Global South, 1999.
- Leaver, Richard. **Politics and Markets in the wake of the Asian Crisis**. London : Routledge ,1999.
- Mosel, James N. **Thai Administrative Behavior** . S.I. : Indiana University/ Dept. of Government, 1957.
- Morell , David. **Political Conflict in Thailand** . Massachusetts Oclgeschlager : Gunn& Hain, 1981.
- Muscat, Robert J. **The Fifth Tiger : A Study of Thai Development Policy** . USA.:The United Nations University Press, 1994.
- Muscat, Robert J. **Thailand and the United States Development, Security, and Foreign Aid**. USA : Columbia University Press, 1990.

- Nixon, Richard M. **U.S. Foreign Policy for the 1970's: Building for Peace**. Washington, D.C.: Government Printing Office, 1971.
- Nye Jr., Joseph S. Transgovernmental Relations and International Organizations. **World Politics** 27(October 1974).
- Nye, Joseph S. Jr. What New World Order?. **Foreign Affairs** (Spring 1992): 86-88.
- Pasuk Phongpaichit and Baker, Chris. **Democracy, Capitalism and Crisis : Examining Recent Political Transition in Thailand** . USA : Princeton University, 2001.
- Pasuk Phongpaichit and Baker, Christ . **Thailand's Crisis** . Bangkok : Silkworm Book, 2000.
- Peet, Richard . **Unholy Trinity The IMF ,World Bank and WTO** . Malaysia : Strategic Information Research Development, 2003.
- Perry London, Kenneth . **Siam in Transition** . S.I. : Greenwood Press, 1968.
- Peter Mytri Ungphakorn. **Bangkok Post**. (10 March 1992): 4.
- Ramsay, Ansil . **Thailand-U.S. Relations Changing Political, Strategic and Economic Factors** . USA. : Institute of East Asian Studies University of California ,1988.
- Reeve, W.D. **Public : Administration in Siam** .London : Royal Institute of International Affairs, 1975.
- Robert, Keohane and Nye, Joseph . **Power and Interdependence** USA : Pearson Education Due/Published ,2001.
- Rubin, Robert E. **Address on the Asian Financial Situation to Georgetown University**. The White House Office of the Press Secretary ,1998.
- Sarasin Viraphol. **Current Political Situation in the Region – A Thai Perspective , some salient Aspects , from Japanese – Thai Symposium, Tokyo, Japan**. S.N. : s.n. , 1979.
- Sarasin Viraphol. **Current Political Situation in the Region** .S.I. : s.n. ,1979.
- Sarasin Viraphol. **Directions in Thai Foreign Policy** .Singapore : Institute of Asian Studies, 1976.
- Sarasin Viraphol. **Domestic Considerations of Thailand's Policies Towards the Indochina States**.Bangkok : Institute of Security and International Studies, 1983.
- Savetsila, Siddhi. ASEAN's Contribution to Asian Security. **ISIS Bulletin** (October 1983): 28-31.
- Seals, Melvin W. **Thailand-U.S. Relations Changing Political, Strategic and Economic Factors** .U.S.A.: Institute of East Asia Studies, 1988.
- Skinner, George William. **Chinese Society in Thailand : an analytical history** . New York : Cornell University Press, 1957.

- Skinner, George William. **Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand** .
New York : Pub. For the Association for Asian Studies by Cornell University Press,
1958.
- Stiglitz, Joseph E. What I learned at the World Economic Crisis. **The Insider** (June 2000)
- Suchit Bunbongkan . **Domestic Political Change and its Impact on Foreign Policy in Thailand** .Berkley : Institute of East Asian Studies, University of California , 1988.
- Summers,Larry. Opportunities out of Crises : Lesson From Asia. **US treasury** (March 1998): 2877.
- Summers,Larry . Remarks before the IMF. **US Treasury** (March 1998a.): PR-2286.
- The U.S. Treasury Department. Finance Minister Tarrin Press Briefing. **Treasury News** (January 1998):1.
- The U.S. Treasury Department. Finance Minister Tarrin Press Briefing. **Treasury News** (January 1998)
- The U.S. Treasury Department. Treasury Secretary Robert E. Rubin address on the Asian Financial Situation to Georgetown University . **Treasury News** (January 1998):1.
- The White House Office of the Press Secretary . **Remarks by the President and Prime Minister Chuan of Thailand**. photo opportunity the Oval Office : The White House Office of the Press Secretary ,1998
- The White House Office of the Press Secretary . **Remark By the President to the Council on Foreign Relations**. photo opportunity the Oval Office : The White House Office of the Press Secretary ,1998.
- The White House Office of the Press Secretary .**Secretary of State Madeleine K. Albright and Finance Minister Taririn Nimmanahaeminda remarks to the Press prior to their meeting**. The White House Office of the Press Secretary ,1998.
- The White House Office of the Press Secretary .**U.S. Support for Thailand at Time of Financial Crisis. FACT SHEET: U.S.-Thailand Relations**. The White House Office of the Press Secretary ,1998.
- Thomson, Virginia. **Thailand : The new Siam** . S.I. : Paragon Reprint Corporation, 1967.
- Vella,Water F. **Siam under Rama III, 1824–1851** . S.I. : Monographs of the Association for Asian Studies IV ,1960.
- Virapol, Sarasin . Catching the Wind . **Far Eastern Economic Review** (November 1992): 30.
- Viraphol, Sarasin . **A Century And A Half of Thai – American Relations**. Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1982.

- VV., Swaminathan. **Problems of Peace and Security in Asia**. New Delhi : Sterling Publishers Private Limited: ,1986.
- Wad ,Robert and Veneroso, Frank . The Asian Crisis : The High Debt Model vs. the Wall Street -Treasury-IMF Complex. **New Left Review** (March-April 1998)
- Wales, H.G. Quaritch. **Ancient Siamese Government and Administration** . New York : Paragon Book Reprint, 1965.
- Wales, H.G. Quaritch . **Siamese State Ceremonies** . S.I. : s.n., 1931.
- Warr, Peter G. **Thailand's Economic Miracle** . Canberra, ACT : National Thai Studies Centre, Australian National University, 1993.
- Warr Peter G. and Bhanupong Nitiprabha. **Thailand's macroeconomic miracle : stable adjustment and sustained growth** . Washington, D.C. : The International Bank for Reconstruction and Development,1996.
- Warr, Peter G. The Thai Economy from Boom to Gloom. **Southeast Asian Affair 1997** (1997): 317.
- Williamson, John . **Latin American Adjustment : How Much Has Happened?** . Washington,D.C. : Institute for International Economics, 1990.
- Williamson, John . **Economic and Social Development into the XXI Century**. Washington, D.C. : Inter – American Development Bank ,pp. 48-61.
- Wilson A., David . **The United States and The Future of Thailand** . New York: Publishers,Inc.,1970.
- Wilson, David A. **Major Problems from Governments and Politics of Southeast Asia** . S.I. : s.n., 1959.
- Wilson, David A. **The United States and The Future of Thailand** . New York : Prager Publisher, Inc., 1970.
- Wiwat Mungkandi and Warren, William . **A Century And A Half of Thai – American Relations** . Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1982.
- Young, Ernest. **The Kingdom of the Yellow Robe : being sketches of the domestic and religious rites and ceremonies of the Siamese**. Westminster : Archibald Constable,1898.
- Young, John E.De . **Village in Modern Thailand** . Berkley : University of California Press, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ระหว่าง

ราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา

ราชอาณาจักรไทยและสหรัฐอเมริกา มีความปรารถนาที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันมิตรซึ่งมีอยู่ตามประเพณีนิยมระหว่างทั้งสองฝ่าย และที่จะเกื้อหนุน การค้า อันเป็นคุณประโยชน์ซึ่งกันและกัน และความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจและ วัฒนธรรมระหว่าง ประชาชน ของทั้งสองฝ่ายให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น จึงได้ตกลงทำสนธิสัญญาทาง ไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และเพื่อความมุ่งประสงค์นั้น ได้แต่งตั้งผู้มี อำนาจเต็มคือ ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย

ฯพลฯ ถนัด คอมันตร์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

แห่งราชอาณาจักรไทย และ

ฝ่ายประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา

ฯพลฯ แกรแฮม มาร์ติน

เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม

แห่งสหรัฐอเมริกา ประจำราชอาณาจักรไทย

ทั้งสองฝ่าย เมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจเต็มให้แก่กันและกัน และได้ตรวจ เห็นว่าเป็นไปตามแบบที่ถูกต้องแล้ว ได้ทำความตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

๑. ภายในบังคับแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการเข้ามาและการพำนักของ คนต่างด้าว คนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับอนุญาตให้เข้ามาในอาณาเขต ของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่งให้เดินทางในอาณาเขตนั้นโดยเสรี และให้มีถิ่นที่อยู่ ณ ที่ที่ตนเลือก และโดย เฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามาในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งและคงอยู่ใน อาณาเขตนั้น เพื่อความมุ่งประสงค์ ที่จะ (ก) กระทำการค้าระหว่างอาณาเขตของภาคี ทั้งสอง และ ประกอบกิจกรรมทางพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง หรือ (ข) พัฒนาและอำนวยความสะดวก การการค้าเนิน งานวิสาหกิจซึ่งตนได้ลงทุนไว้หรืออยู่ในระหว่างดำเนินการ อย่างจริงจังในการลงทุน ด้วยทุนจำนวนมาก ภาคีแต่ละฝ่ายสงวนสิทธิที่จะห้าม คนต่างด้าวเข้า จำกัดการเคลื่อน ไหวของคนต่างด้าว หรือขับไล่คนต่างด้าว โดยอาศัยเหตุเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สุขภาพ และความปลอดภัยของประชาชน บทแห่งข้อ (ข) ข้างต้นนั้น ให้แปลความว่าขยายไปถึงคนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่ง แสวงที่จะเข้ามาใน อาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเฉพาะเพื่อความมุ่งประสงค์ ที่จะพัฒนา และอำนวยความสะดวก การดำเนินงานวิสาหกิจในอาณาเขตของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่งนั้น ซึ่งนายจ้างของตนได้ ลงทุนไว้หรืออยู่ในระหว่างดำเนินการอย่าง จริงจังในการลงทุนด้วยทุนจำนวนมาก โดยมีเงื่อนไขว่า นายจ้างนั้นเป็นคนชาติ หรือบริษัทที่มีสัญชาติ เดียวกับผู้ขอและ ผู้ขอเป็นผู้รับจ้าง คนชาติหรือบริษัทนั้น ในตำแหน่งฐานะที่มีความ รับผิดชอบ

๒. คนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งจะ ได้รับความคุ้มครอง และความมั่นคงเป็นเงื่อนไข ซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่า ที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้ เมื่อคนชาติเช่นนั้นผู้ใดถูกคุมขัง ก็ให้ได้รับ ผลปฏิบัติในทุก ทางตามสมควร และอย่างมีมนุษยธรรม และเมื่อผู้นั้นเรียกร้อง ก็ให้ แจงให้ผู้แทนทางทูตหรือ ทางกงสุลแห่ง

ประเทศของผู้นั้นทราบโดยทันที และให้ โอกาสอย่างเต็มที่ที่จะพิทักษ์รักษาผล ประโยชน์ของผู้นั้น คนชาติผู้นั้น จะได้รับ
แจ้งข้อกล่าวหาที่ตั้งแก่โดยพลัน และจะได้รับ ความสะดวกมากพอ ที่จะสู้คดี

๓. คนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้อุปโภคเสรีภาพบริบูรณ์ในทาง ความนึกคิดในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง และ
ภายในบังคับแห่งกฎหมาย กฎ และ ข้อบังคับที่ใช้อยู่จะได้อุปโภคสิทธิในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ ของตน ทั้งที่
เป็นการส่วนตัวและเป็น การสาธารณะ

ข้อ ๒

๑. บริษัทที่ตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่ของภาคีฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ให้ถือว่ามิใช่สัญชาติของภาคีนั้น และให้สถาน
ภาพทางกฎหมายของบริษัทดังกล่าวได้รับการยอมรับนับถือภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ตามที่ใช้ในสนธิสัญญานี้
"บริษัท" หมายถึง

ก. เมื่อก้าวถึงบริษัทไทย ได้แก่นิติบุคคลภายใต้กฎหมายไทย ไม่ว่าจะจำกัด ความรับผิดชอบหรือไม่ และไม่ว่าเพื่อผลกำไรเป็นเงิน
หรือไม่

ข. เมื่อก้าวถึงบริษัทสหรัฐ ได้แก่บรรษัท ห้างหุ้นส่วน บริษัทและสมาคม อื่นๆ ไม่ว่าจะจำกัดความรับผิดชอบหรือไม่ และไม่ว่าเพื่อ
ผลกำไรเป็นเงินหรือไม่

๒. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะเข้าถึงศาลยุติธรรมและทวง การฝ่ายบริหารโดยเสรีในทุกระดับอำนาจภายใน
ในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งใน การป้องกัน และในการเรียกร้องสิทธิของตน การเข้าถึงเช่นว่านี้ จะยอมให้กระทำได้
ตามข้อกำหนด ที่เป็นการอนุเคราะห์ไม่น้อยกว่าที่ใช้แก่คนชาติ และบริษัทของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่งนั้น หรือของ ประเทศที่สาม
ใด รวมทั้งข้อกำหนดที่ใช้กับหลักเกณฑ์ในการ วางหลักประกัน เป็นที่เข้าใจกันว่า บริษัทซึ่งมิได้ประกอบกิจการภายใน
ประเทศจะ ได้อุปโภคสิทธิในการเข้าถึงเช่นว่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนหรือดำเนินการ ให้เป็นบริษัทตามกฎหมาย
ภายใน

๓. สัญญาที่ได้กระทำขึ้นระหว่างคนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกับ คนชาติและบริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง
กำหนดให้มีการระงับข้อขัดแย้งโดยการ อนุญาโตตุลา การ จะไม่ถือว่าใช้บังคับไม่ได้ภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง
นั้น โดยอาศัยเหตุเพียงว่า ถิ่นที่กำหนดไว้สำหรับกระบวนการอนุญาโตตุลาการ อยู่นอกอาณาเขตนั้น หรือว่า
สัญชาติของอนุญาโตตุลาการคนหนึ่งหรือหลายคนไม่ใช่ สัญชาติ ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น คำชี้ขาดที่ได้ให้โดยถูกต้องตาม
สัญญาใดเช่นว่านี้ และถึงที่สุด และใช้บังคับได้ภายใต้กฎหมาย ของถิ่นที่ได้ให้คำชี้ขาดจะไม่ถือว่าไม่ สมบูรณ์หรือ ถูกปฏิเสธ
วิธีการอันมีประสิทธิภาพในการใช้บังคับภายในอาณาเขต ของภาคีฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดโดยอาศัยเหตุเพียงว่าถิ่นที่ได้ให้คำชี้
ขาดนั้นอยู่นอก อาณาเขตเช่นว่า หรือว่าสัญชาติของอนุญาโตตุลาการคนหนึ่งหรือหลายคน ไม่ใช่สัญชาติของภาคีนั้น

ข้อ ๓

๑. ภาคีแต่ละฝ่ายจะประสาทให้ผลปฏิบัติอันเป็นธรรมและเที่ยงธรรมทุกเมื่อ แก่คนชาติและบริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง และ
แก่ทรัพย์สินและวิสาหกิจของคนชาติ และ บริษัทนั้น จะละเว้นจากการใช้มาตรการอันไม่สมเหตุผล หรือเป็นการเลือก ปฏิบัติ
ซึ่ง อาจทำให้ เสื่อมเสียสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้มาแล้วตามกฎหมาย และจะให้ความมั่นใจ ว่าสิทธิตามสัญญาอันชอบด้วย
กฎหมายของคนชาติและบริษัท เหล่านั้นจะได้มีวิธีการ อันมีประสิทธิภาพ ในการใช้บังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่

๒. ทรัพย์สินของคนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด รวมทั้ง ผลประโยชน์ ทางตรงหรือทางอ้อมในทรัพย์สินจะได้รับ
ความคุ้มครองและความมั่นคงเป็นเบื้องต้น ภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ทรัพย์สินนั้นจะไม่ถูก เอาไปโดย
ปราศจากกระบวนการ การทางกฎหมายที่ถูกต้องหรือโดยปราศจากการชำระ ค่าทดแทนที่ยุติธรรมตามหลัก กฎหมายระหว่าง
ประเทศ

๓. การเข้าไปหรือการทำควมรบกวนในเคหสถาน สำนักงาน คลังสินค้า โรงงาน และสถานที่อื่นของคนชาติและบริษัทของ

ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ตั้งอยู่ ภายในอาณาเขต ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง จะกระทำมิได้โดยปราศจากเหตุอันสมควร การค้นและการตรวจเป็นทางการ ซึ่งสถานที่เช่นว่า และสิ่งที่มีอยู่ในสถานที่นั้น จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัย กฎหมายและโดยคำนึงอย่างรอบคอบถึงความสะดวก ของผู้ครอบครองและการดำเนิน ธุรกิจ

ข้อ ๔

๑. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับผลปฏิบัติอย่างคนชาติ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งตลอดจนการได้มาซึ่งผลประโยชน์ในวิสาหกิจทุกประเภท เพื่อประกอบกิจกรรมทางพาณิชย์ อุตสาหกรรม การคลัง และธุรกิจอื่น ภายในอาณาเขต ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง

๒. ภาคีแต่ละฝ่ายสงวนสิทธิที่จะห้ามคนต่างด้าวมิให้จัดตั้งหรือได้มาซึ่งผล ประโยชน์หรือที่จะจำกัดขอบเขตที่คนต่างด้าวอาจจัดตั้งหรือได้มาซึ่งผลประโยชน์ใน วิสาหกิจซึ่ง ประกอบการภายในอาณาเขตของตน ในการคมนาคม การขนส่ง การหน้าที่รับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การธนาคารที่เกี่ยวกับการ หน้าที่รับฝากเงิน การแสวงหาประโยชน์ จากที่ดิน หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือในการค้าภายใน เกี่ยวกับผลิตผลทางเกษตรพื้นเมือง โดยมีเงื่อนไขว่า ภาคีนั้นจะต้องประสาทให้ ผลปฏิบัติในเรื่องนี้แก่คนชาติและบริษัทของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นการอนุเคราะห์ ไม่น้อยกว่าที่ได้ประสาทให้แก่คนชาติ และบริษัทของประเทศ ที่สามใด ๆ

๓. บทแห่งวรรค ๑ ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพ หรืออาชีพที่ได้สงวนไว้ สำหรับคนชาติของภาคีแต่ละฝ่าย

๔. วิสาหกิจซึ่งคนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจัดตั้งหรือได้มา หรืออาจจัดตั้งหรือได้มาในภายหลังภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งและซึ่ง คนชาติและบริษัท นั้นเป็นเจ้าของหรือควบคุมไม่ว่าในรูปของการเป็นเจ้าของโดย เอกเทศในรูปของสาขาโดยตรงหรือบริษัทที่ได้ก่อตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะได้รับอนุญาต ให้ดำเนินกิจกรรมของตนโดยเสรีในอาณาเขตนั้น ตามข้อกำหนดที่เป็นการอนุเคราะห์ ไม่น้อยกว่าที่ให้ แก่วิสาหกิจอย่างเดียวกัน ซึ่งคนชาติของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้นหรือประเทศ ที่สามใดเป็นเจ้าของ หรือควบคุม

๕. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้อุปโภคสิทธิที่จะควบคุม และจัดการวิสาหกิจซึ่งตนได้จัดตั้งหรือได้มาภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง และจะได้รับ อนุญาตโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติให้ทำสิ่งทั้งปวงซึ่งโดยปกติ ถือว่าจำเป็นและบังควรแก่การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพของวิสาหกิจที่ประกอบ กิจกรรมอย่างเดียวกัน

๖. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ที่ใช้อยู่ให้ว่าจ้างพนักงานบัญชีหรือผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการอื่น พนักงานบริหาร ผู้แทนทางกฎหมาย ตัวแทน และผู้ชำนาญพิเศษอื่นที่ตนเลือก ภายในอาณาเขต ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง นอกจากนั้น คนชาติและบริษัทเช่นว่าจะได้รับอนุญาตให้ ว่าจ้างพนักงานบัญชีและ ผู้เชี่ยวชาญทาง วิชาการอื่น โดยไม่คำนึงถึงขอบเขต คุณสมบัติที่บุคคลเหล่านั้นอาจมี สำหรับการประกอบวิชาชีพ ภายในอาณาเขต ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น เพื่อความมุ่ง ประสงค์เฉพาะที่จะทำ การตรวจ การตรวจ สอบบัญชีและการสอบสวนทางวิชาการ เพื่อความมุ่งประสงค์ เป็น การภายใน โดยจำเพาะสำหรับและที่จะเสนอรายงานต่อ คนชาติและบริษัทเช่นว่านั้น ในส่วนที่ เกี่ยวกับการวางแผน และการดำเนินงานวิสาหกิจ ของตนภายในอาณาเขตนั้น

ข้อ ๕

๑. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับผลปฏิบัติอย่างคนชาติ ภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ (ก) การเช่าสังหาริมทรัพย์ ที่ต้องการเพื่อเป็นที่อยู่ของตน หรือเพื่อการดำเนินกิจกรรมตามสนธิสัญญานี้ (ข) การซื้อและการได้มา โดยวิธีการอื่นซึ่งสังหาริมทรัพย์ทุกชนิด ภายในบังคับแห่งข้อ จำกัดใดว่าด้วยการได้มาซึ่ง หุ้นส่วนในวิสาหกิจที่อาจตั้งบังคับโดยสอดคล้องกับข้อ ๔ และ (ค) จำหน่ายทรัพย์สินทุกชนิด โดยการขาย โดยพินัยกรรม หรือโดยวิธีอื่น

๒. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะให้มีสิทธิภายในอาณาเขต ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งอย่างเดียวกันกับคนชาติและ

บริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ในเรื่องสิทธิ บัตร สำหรับการนิมิต เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า แบบแผนและลิขสิทธิ์ ในงานวรรณกรรมและศิลปกรรม เมื่อได้ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่ ถ้าหากมี

ข้อ ๖

๑. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่อยู่ในบังคับของการชำระ ภาษีค่าธรรมเนียม หรือค่าภาระ ภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือของ ข้อกำหนดในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียกเก็บ และการเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม หรือค่าภาระ เช่นว่านี้ อันเป็นภาระหนักกว่าที่คนชาติ ผู้มีถิ่นที่อยู่ และบริษัทของประเทศที่สามใด ได้รับในกรณี คนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีถิ่นที่อยู่ภายในอาณาเขตของภาคี อีกฝ่ายหนึ่ง และบริษัท ของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประกอบการค้าหรือการหากำไร โดยวิธีอื่นหรือกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลกำไรภายในอาณาเขตนั้น ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าภาระ และข้อกำหนดเช่นว่า จะไม่เป็นภาระหนักกว่าที่คนชาติและบริษัทของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้รับ

๒. อย่างไรก็ดี ภาคีแต่ละฝ่ายสงวนสิทธิที่จะ (ก) ขยายอาณาประโยชน์ทางภาษี เฉพาะอย่างยิ่งให้เพียงแต่ตามมูลฐานแห่งการถ่ายที่ถ่ายปฏิบัติต่อกัน หรือตามความ ตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน หรือเพื่อการคุ้มครองรายได้ซึ่งกันและกัน และ (ข) ใช้บทพิเศษใน การขยายอาณาประโยชน์ให้แก่คนชาติและผู้มีถิ่นที่อยู่ของตน ในส่วนที่ เกี่ยวกับการแสดงรายได้ ร่วมกันของสามีและภรรยา และในเรื่องข้อยกเว้น ที่มีลักษณะส่วนตัวซึ่งยอมให้แก่ผู้ไม่ มีถิ่นที่อยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้ และภาษีมรดก

๓. บริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่อยู่ในบังคับ ภายในอาณาเขตของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งของการชำระภาษีเก็บจากเงินได้อันมีอาจถือได้ว่ามาจากแหล่งภายใน อาณาเขตนั้นหรือเก็บจากธุรกรรมหรือทุน อันมีอาจถือได้ว่ามาจากการดำเนินการและการลงทุนของบริษัท ดังกล่าวภายในอาณาเขตนั้น

๔. บทข้างต้นนี้จะไม่กีดกันการเรียกเก็บ ในกรณีที่เหมาะสม ซึ่งค่าธรรมเนียมที่ เกี่ยวกับการ ปฏิบัติตามแบบพิธีทางตำรวจและแบบอื่น ๆ ถ้าค่าธรรมเนียมเหล่านี้ เรียกเก็บจากคนชาติของประเทศที่สามทั้งปวงด้วย อัตราค่าธรรมเนียมเช่นว่า จะไม่ เกินกว่าที่เรียกเก็บจากคนชาติ ของประเทศที่สามใด ๆ

ข้อ ๗

๑. ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่ใช้ข้อกำหนดในเรื่องการชำระเงิน การส่งเงินและ การโอนเงินอื่นๆ ไปยังหรือมาจากอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ (ก) ในขอบเขต ที่จำเป็นเพื่อจัดให้มีเงินตราต่างประเทศใช้เพื่อการชำระเงินเป็นค่าของ และบริการที่จำเป็นแก่สุขภาพและสวัสดิภาพของประชาชนของตน หรือ (ข) ข้อกำหนดที่ได้รับการ ร้องขอหรือเห็นชอบโดยเฉพาะจากกองทุนการเงินระหว่าง ประเทศในกรณีที่เป็นสมาชิกของกองทุน นั้น

๒. ถ้าภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้ข้อกำหนดการปริวรรต ภาคีนั้นจะจัดให้มีวิธีการอัน เหมาะสม สำหรับการถอนเป็นเงินตราต่างประเทศในเงินสกุลของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง (ก) ค่าทดแทนที่อ้างถึงในข้อ ๓ วรรค ๒ ของสนธิสัญญานี้ (ข) รายได้ไม่ว่าในรูปเงิน เดือน ดอกเบี้ย เงินปันผล ค่านายหน้า ค่าสิทธิ ค่าบริการทางวิชาการ หรือในรูปอื่นๆ และ (ค) จำนวนเงินสำหรับการผ่อนชำระเงินกู้ค่าเสื่อมค่าของการลงทุน โดยตรงและ การโอนเงิน ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความจำเป็นพิเศษสำหรับธุรกรรมอื่นๆ ถ้ามีอัตราแลกเปลี่ยนใช้บังคับ อยู่มากกว่าหนึ่งอัตรา อัตราที่ใช้แก่การถอนนั้นจะต้องเป็นอัตราที่ ได้รับความเห็นชอบ โดยเฉพาะจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศสำหรับ ธุรกรรมเช่นว่านั้น

๓. โดยทั่วไป ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ใช้ข้อกำหนดการปริวรรต จะดำเนินการใช้ข้อ จำกัดนั้น โดยวิธีที่ไม่กระทบกระเทือนให้เสียประโยชน์ต่อฐานะแข่งขันของการ พาณิชย์การขนส่ง หรือการลงทุนด้วยเงินทุนของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การพาณิชย์ การขนส่ง หรือการลงทุนของประเทศที่สามใด ๆ

ข้อ ๘

๑. ภาคิแต่ละฝายจะประสาทให้แกผลิดผลของภาคิอีกฝายหนึ่ง ไม่ว่าจะมา จากถิ่นที่ใดและโดยยานพาหนะแบบใดก็ตาม และแกผลิดผลที่กำหนดไว้ เพื่อการ ส่งออกไปยังอาณาเขตของภาคิอีกฝายหนึ่งนั้น ไม่ว่าจะโดยเส้นทางการและโดย ยานพาหนะแบบใด ก็ตามซึ่งผลปฏิบัติที่เป็นการอนุเคราะห์ไม่น้อยกว่าที่ประสาท ให้แกผลิดผลเช่นเดียวกัน ของประเทศที่สามใด หรือที่กำหนดไว้เพื่อการส่งออกไปยัง ประเทศที่สามในเรื่องทั้งปวง ที่เกี่ยวกับ (ก) อากรสกุลการตลอดจนค่าภาระอื่นใด ข้อ บังคับและแบบพิธีที่ตั้งไว้เพื่อหรือ เกี่ยวกับการ นำเข้าและการส่งออก และ (ข) การเก็บภาษีอากรภายใน การซื้อขาย การ จำหน่าย การเก็บรักษา และการใช้ หลักเกณฑ์อย่างเดียวกันนี้ จะได้นำมาใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการโอนการชำระเงิน ระหว่าง ประเทศ สำหรับสินค้าเข้าและสินค้าออก

๒. ภาคิฝายหนึ่งฝายใดจะไม่ตั้งบังคับข้อจำกัดหรือข้อห้ามแกการนำเข้าซึ่ง ผลิดผลใดของภาคิอีกฝายหนึ่งหรือแกการส่งออก ซึ่งผลิดผลใด ไปยังอาณาเขตของ ภาคิอีกฝายหนึ่ง นอกจากว่าการนำเข้าซึ่งผลิดผลเช่นเดียวกันของประเทศที่สาม ทั้งปวง หรือการส่งออก ซึ่งผลิดผลเช่นเดียวกันไปยังประเทศที่สามทั้งปวงจะถูก จำกัดหรือห้ามในทำนองเดียวกัน ด้วย

๓. ถ้าภาคิฝายหนึ่งฝายใดตั้งบังคับข้อจำกัดปริมาณแกการนำเข้าหรือการ ส่งออกซึ่งผลิดผลใด ซึ่งภาคิอีกฝายหนึ่งมีผล ประโยชน์สำคัญ

(ก) เมื่อมีการร้องขอ ภาคินั้นจะแจ้งให้ภาคิอีกฝายหนึ่งทราบถึงจำนวน ทั้งหมดโดยประมาณของผลิดผล จะโดยปริมาณหรือ มูลค่า ซึ่งอาจนำเข้าหรือส่งออก ในระหว่างกำหนดระยะเวลาหนึ่ง และให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงใดในเรื่องจำนวน หรือ ระยะเวลาเช่นว่านั้น และ

(ข) ถ้าภาคินั้นจัดส่วนแบ่งสรรให้แก่ประเทศที่สามใด ภาคิดังกล่าวจะให้ ภาคิอีกฝายหนึ่งนั้นได้รับส่วนแบ่งที่ได้สัดส่วนกับ จำนวนผลิดผล จะโดยปริมาณ หรือมูลค่าซึ่งได้จัดส่งให้โดยหรือแกภาคินั้นในระหว่างระยะเวลาซึ่งถือเป็น ตัวอย่างได้ก่อน หน้านั้น ทั้งนี้ โดยให้มีการพิจารณาตามสมควรถึงปัจจัยพิเศษใด ที่กระทบต่อการค้าผลิดผลเช่นว่านั้น

๔. ภาคิฝายหนึ่งฝายใดอาจตั้งบังคับข้อห้ามหรือข้อจำกัดโดยอาศัยเหตุทาง สุขาภิบาลหรือทางธรรมเนียมประเพณีอื่น ที่มี ลักษณะอันมิใช่ทางพาณิชย์ หรือเพื่อ ประโยชน์ในการป้องกันการปฏิบัติอันเป็นการหลอกลวงหรือไม่เป็นธรรม โดยมี เงื่อนไขว่าข้อห้าม หรือข้อจำกัดเช่นว่านั้นจะไม่เลือกปฏิบัติโดยผลการต่อการ พาณิชยของ ภาคิอีกฝายหนึ่ง

๕. ภาคิฝายหนึ่งฝายใดอาจกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้ความมั่นใจใน การใช้ประโยชน์จากเงินตราสกุลที่แลกเปลี่ยน เป็นเงินตราสกุลอื่นไม่ได้ซึ่งได้ พอกพูนขึ้นหรือเพื่อจัดการกับการขาดแคลนของเงินตราต่างประเทศ อย่างไรก็ดี มาตรการ เช่นว่า จะต้องไม่เบี่ยงเบนเกินกว่าที่จำเป็นไปจากนโยบายที่มุ่งจะ ส่งเสริมการพัฒนาอย่างมากที่สุด ซึ่งการค้าระหว่าง ประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ และที่จะเร่งรัดให้บรรลุถึงซึ่งฐานะของ ดุลการชำระเงิน อันจะทำให้พ้นจากความ จำเป็นในการมี มาตรการเช่นว่านั้น

๖. ภาคิแต่ละฝายสงวนสิทธิที่จะประสาทให้อาณาประโยชน์พิเศษ (ก) แก่ ผลิดผลจากการประมงของคนชาติของตน (ข) แก่ ประเทศที่ประชิดกันเพื่อที่จะยัง ความสะดวกแก่ การไปมาค้าขายชายแดน หรือ (ค) โดยอาศัยสหภาพศุลกากร หรือเขตการ คำเสรีซึ่งภาคิฝาย หนึ่งฝายใดอาจเข้าเป็นสมาชิก หรือความตกลง ชั่วคราวที่จะนำไปสู่การก่อตั้งสหภาพ ศุลกากรหรือเขต การค้าเสรี ซึ่งภาคิฝายหนึ่ง ฝายใดอาจเข้าเป็นภาคิ นอกจากนั้น ภาคิแต่ละฝายสงวนสิทธิและข้อผูกพันที่ตน อาจมีอยู่ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และการค้า และอาณา ประโยชน์พิเศษที่ตนอาจประสาทให้ตามความตกลงนั้น

ข้อ ๙

๑. ในการดำเนินการใช้ข้อบังคับและระเบียบการทางศุลกากรของตน ภาคิแต่ละฝายจะ (ก) พิมพ์โฆษณาข้อกำหนดทั้งมวลที่ ใช้โดยทั่วไปอันมี ผลกระทบถึงการนำเข้าและการส่งออก (ข) ใช้ข้อกำหนดเช่นว่าในทำนอง อันเป็นเอกรูปไม่ลำเอียง และ ชอบด้วย เหตุผล (ค) ละเว้น โดยถือเป็นทาง ปฏิบัติทั่วไปจากการใช้บังคับข้อกำหนดใหม่หรือที่ เป็นภาระเพิ่มขึ้นจนกว่า จะ ได้มีการประกาศโดยเปิดเผยแล้ว และ (ง) ยอมให้มีการอุทธรณ์ คำชี้ขาด ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ ศุลกากรของภาคิแต่ละฝายจะไม่ตั้ง บังคับการลงโทษที่หนักกว่าการลงโทษพอเป็นพิธีสำหรับการละเมิด เนื่องมาจาก ความ

พลังผลอในการพิมพ์และขีดเขียน หรือจากการสำคัญผิดโดยสุจริตใจ ตามแต่เจ้าหน้าที่ ศาลการจะเห็นสมควร

๒. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับผลปฏิบัติที่เป็นการ อนุเคราะห์ไม่น้อยกว่าที่ประสาทให้แก่คนชาติและบริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งหรือ ของประเทศ ที่สามใด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตั้งปวงที่เกี่ยวกับการนำเข้า และการส่งออก
๓. ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่ตั้งบังคับมาตรการใดซึ่งมีลักษณะเป็นการเลือก ปฏิบัติที่ขัดขวางหรือกีดกันผู้นำเข้าหรือส่งออก ซึ่งผลิตผลของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ในการที่จะเอาประกันภัยทางทะเล สำหรับผลิตผลเช่นว่านั้นกับบริษัทของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่ง

ข้อ ๑๐

๑. ระหว่างอาณาเขตของภาคีทั้งสองฝ่าย จะให้มีเสรีภาพในการพาณิชย์และ การเดินเรือ

๒. เรือที่ชักธงของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และมีกระดาษเอกสารที่กฎหมาย ของภาคีนั้นได้กำหนดไว้อยู่เพื่อเป็นข้อพิสูจน์ สัญชาติ จะถือว่าเป็นเรือ ของภาคีนั้น ทั้งในทะเล หลวง และภายในเมืองท่า ถิ่นที่และน่านน้ำของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง
๓. เรือของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะมีเสรีภาพตามข้อกำหนดอันเท่าเทียมกัน กับเรือ ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง และกับเรือของ ประเทศที่สามใดในอันที่จะมาพร้อมด้วย ของบรรทุก ของตนยังเมืองท่า ถิ่นที่ และน่านน้ำทั้งปวงของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเช่นว่า ที่เปิดให้แก่การ พาณิชยและการเดินเรือต่างประเทศ เรือและของบรรทุกเช่นว่านั้น จะได้รับในประการ ทั้งปวงซึ่งผลปฏิบัติ อย่างคนชาติ และผลปฏิบัติอย่างชาติ ที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง ภายในเมืองท่า ถิ่นที่ และน่านน้ำของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น แต่ ภาคีแต่ละฝ่ายอาจ สงวนสิทธิโดยจำเพาะและเอกสิทธิไว้ให้แก่เรือของตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการเดิน เรือค้าขายฝั่ง การ เดิน เรือภายในประเทศ และการประมง ของคนชาติ
๔. เรือของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้รับผลปฏิบัติอย่างคนชาติ และผล ปฏิบัติ อย่างชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งจากภาคีอีกฝ่าย หนึ่ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องสิทธิ ที่จะขนผลิตผลทั้งปวงซึ่งอาจขนโดยเรือไปยังหรือมาจากอาณาเขตของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่งนั้น และ ผลิตผล เช่นว่าจะได้รับผลปฏิบัติที่เป็นการอนุเคราะห์ไม่น้อยกว่า ที่ประสาทให้แก่ผลิตผล อย่างเดียวกันที่ขนไปในเรือของ ภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับ (ก) อาคารและค่าภาระ ทุกประเภท (ข) การบริหารงานศุลกากร และ (ค) เงินอุดหนุน การคินอาคารและเอกสิทธิ อื่นๆ ในลักษณะนี้
๕. เรือของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดซึ่งตกอยู่ในทุกขภัย จะได้รับอนุญาตให้เข้า กำบัง อาศัยในเมืองท่า หรือที่จอดเรือที่ใกล้ที่สุด ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง และจะได้รับผล ปฏิบัติ และความช่วยเหลือฉันทมิตร
๖. คำว่า "เรือ" ตามที่ใช้ในที่นี้ หมายถึงเรือทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นของหรือ ดำเนินการโดยเอกชนหรือโดยสาธารณะ แต่คำนี้ไม่ รวมถึงเรือประมงหรือเรือรบ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับวรรค ๒ และ ๕ ของข้อนี้

ข้อ ๑๑

๑. ภาคีแต่ละฝ่ายให้สัญญาว่า (ก) วิสาหกิจที่รัฐบาลของตนเป็นเจ้าของ หรือ ควบคุมและองค์กรผูกขาด หรือองค์กรที่ได้ รับเอกสิทธิโดยจำเพาะหรือพิเศษภายใน อาณาเขตของตน จะทำการซื้อและขายที่เกี่ยวข้องกับของที่นำเข้าหรือของที่ส่ง ออก อันกระทบต่อการพาณิชย์ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ตามข้อค้ำนี้ทางพาณิชย์ แต่ถ่ายเดียว รวมทั้งราคา คุณภาพ การหาได้ การจำหน่ายในตลาดได้ การขนส่ง และ ภาวะอื่น ในการซื้อหรือขาย และ (ข) คนชาติ บริษัท และการพาณิชย์ของภาคีอีก ฝ่ายหนึ่งนั้น จะได้รับโอกาสอย่างเพียงพอตาม ทางปฏิบัติธุรกิจอันเป็นธรรมเนียม ประเพณี ในอันที่จะแข่งขันเพื่อมีส่วนร่วม ใน การซื้อและขายเช่นว่า
๒. ภาคีแต่ละฝ่ายจะประสาทให้แก่คนชาติ บริษัท และการพาณิชย์ ของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งผลปฏิบัติที่เป็นธรรมและเที่ยง ธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับที่ได้ประสาท ให้แก่คนชาติบริษัท และการพาณิชย์ของประเทศที่สามใดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ (ก) การ ซื้อ พัสดุของรัฐบาล (ข) การให้สัมปทาน และการทำสัญญาอื่นของรัฐบาล และ (ค) การขาย บริการใด โดยรัฐบาล หรือองค์

การผูกขาด หรือองค์การใดที่ได้รับเอกสิทธิ์โดยจำเพาะ หรือพิเศษ

ข้อ ๑๒

๑. สนธิสัญญานี้ จะไม่กีดกันการใช้มาตรการ

(ก) ที่จัดระเบียบการนำเข้า หรือการส่งออกซึ่งทองคำหรือเงิน

(ข) เกี่ยวกับวัสดุที่สามารถแยกนิวเคลียร์ของปริมาณได้ ผลพลอยได้ กัมมันตรังสีหรือแหล่งที่มาของวัสดุนั้น

(ค) ที่จัดระเบียบการผลิต หรือการค้าอาวุธ กระสุนและดินระเบิด และ ยุทโธปกรณ์หรือการค้าวัสดุอย่างอื่นที่กระทำโดยทางตรง หรือทางอ้อม เพื่อความ มุ่งประสงค์ในการจัดหาส่งให้สถานการทหาร

(ง) ที่จัดระเบียบ โดยมูลฐานแห่งการไม่เลือกปฏิบัติ ในการเรียกเกณฑ์ ทางทหารซึ่งเสียบียงพัสดุ และยุทโธปกรณ์ในยามฉุกเฉินหรือยามสงคราม

(จ) ที่จำเป็นในการปฏิบัติตามพันธกรณีของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพื่อการชำระ รักษาหรือกลับสถาปนาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ หรือที่จำเป็นในการ คุ่มครองผลประโยชน์อันเป็นสวัสดิภาพสำคัญทางความมั่นคงของตน หรือ

(ฉ) ที่ปฏิเสธไม่ยอมให้บริษัทใดซึ่งคนชาติของประเทศที่สามประเทศเดียว หรือหลายประเทศ มีผลประโยชน์ควบคุมโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกรรมสิทธิ์หรือ ในการอำนวยความสะดวกนั้น ได้รับอาณาประโยชน์ตามสนธิสัญญานี้ เว้นแต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการยอมรับนับถือสถานภาพทางกฎหมาย และในเรื่องที่เกี่ยวกับการเข้าถึงศาลยุติธรรม และสภาตุลาการ และทบวงการฝ่ายบริหาร

๒. สนธิสัญญานี้ไม่ประสาทให้สิทธิใดที่จะประกอบกิจกรรมทางการเมือง

๓. บทว่าด้วยชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งของสนธิสัญญานี้เกี่ยวกับผลปฏิบัติ ต่อ สินค้าจะไม่ขยายไปถึงอาณาประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกา หรืออาณาเขตและดินแดน ในกรรมสิทธิ์ของตน โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงใดในอนาคตในสถานภาพ ทางการเมืองของอาณาเขตและดินแดนเหล่านี้ ประสาทให้แก่นักและกันแก่ สาธารณรัฐคิวบา แก่สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แก่อาณาเขต หมู่เกาะแปซิฟิกในภาวะทรัสตี หรือแก่เขตคลอง ปานามา

๔. บทแห่งสนธิสัญญานี้ ในเรื่องผลปฏิบัติอย่างชาติที่รับอนุเคราะห์ยิ่งนั้น ไม่ใช่แก่

(ก) ความอนุเคราะห์ที่ให้อยู่ หรือที่อาจให้ในภายหลังแก่รัฐเพื่อนบ้านเกี่ยว กับการ เดินเรือใน หรือการใช้ทางน้ำเขตแดนที่เดินเรือจากทะเลไม่ได้

(ข) ความอนุเคราะห์ที่ให้อยู่ หรือที่อาจให้ในภายหลังโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย แห่งชาติ ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนทางอุตสาหกรรม

ข้อ ๑๓

๑. ภาคีแต่ละฝ่ายจะให้การพิจารณาด้วยความเห็นใจแก่การร้องเรียนตามที่ภาคี อีกฝ่ายหนึ่งอาจทำขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการใด อันกระทบต่อการดำเนินไปของ สนธิสัญญานี้ และจะให้โอกาสอย่างเพียงพอสำหรับการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับ การร้องเรียนนั้น

๒. ข้อพิพาทใดระหว่างภาคีในเรื่องการตีความหรือการใช้สนธิสัญญานี้ ที่มีได้ปรับให้เป็นที่พอใจกันโดยการทูตหรือสันติวิธีอื่น หากว่าภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ร้องขอให้เสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อการระงับตามหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศที่ใช้อยู่ คณะอนุญาโตตุลาการจะประกอบด้วยสมาชิกสามคน ภาคีแต่ละฝ่ายเลือกฝ่ายละหนึ่งคน และคนที่สามได้รับเลือกโดยสมาชิกที่ภาคีได้ เลือกมานั้น ในกรณีที่สมาชิกซึ่งภาคีได้เลือกมาไม่สามารถตกลงกัน เกี่ยวกับสมาชิก คนที่สามภายในหนึ่ง

เดือน สมาชิกคนที่สามจะได้ แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยเลขาธิการสหประชาชาติ โดยการร้องขอของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ข้อ ๑๔

๑. สนธิสัญญานี้ จะได้รับสัตยาบันและจะมีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกัน ณ กรุง วอชิงตันโดยเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้
๒. สนธิสัญญานี้ จะเริ่มใช้บังคับหนึ่งเดือนหลังจากวันที่มีการแลกเปลี่ยน สัตยาบันสารจากนั้นสนธิสัญญานี้จะใช้แทนและยกเลิกสนธิสัญญาทางไมตรี พาณิश्य์และการเดินเรือที่ได้ลงนามกัน ณ กรุงเพช เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๗
๓. สนธิสัญญานี้ จะคงใช้บังคับเป็นเวลาสิบปี และจะใช้บังคับต่อไปหลังจาก นั้น จนกว่าจะได้ยกเลิกไปตามที่ได้กำหนดไว้ใน
ที่นี่

๔. ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอาจเลิกสนธิสัญญานี้ โดยการบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าหนึ่งปีไปยังภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง
เมื่อสิ้นกำหนดเวลาสิบปีแรก หรือใน เวลาใด หลังจากนั้น

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มแต่ละฝ่ายได้ลงนามในสนธิสัญญานี้ และได้ ประทับตราไว้เป็นสำคัญทำคู่กันไปสอง
ฉบับ เป็นภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ทั้งสองฉบับใช้เป็นหลักฐาน ได้เท่าเทียมกัน ณ กรุงเพช เมื่อวันที่ยี่สิบเก้า
พฤษภาคม พุทธศักราชสองพันห้าร้อยเก้า ตรงกับคริสต์ศักราชหนึ่งพันเก้า ร้อยหกสิบหก

ฝ่ายราชอาณาจักรไทย

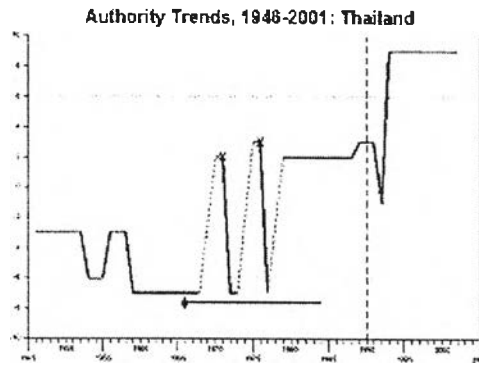
(ลงนาม) ถ. คอมนันตร์

ฝ่ายสหรัฐอเมริกา

(ลงนาม) Graham Martin

ภาคผนวก ข
รายงานสภาพการเมืองไทย ปี 2001
จาก Minorities at Risk™ in Thailand

Polity IV Country Report 2001: Thailand					
	Score:2000	2001	Change		
Polity:	9	9	0		
Democ:		9	9	0	
Autoc:	0	0	0		
Durable:			9		
Tentative:			No		
SCORE	THI	CCODE	800	Date of Report	04/14/02
Polity IV Component Variables					
XRREG	XRCOMP	XROPEN	XCONST	PARREG	PARCOMP
3	3	4	7	2	4
Date of Most Recent Polity Transition (3 or more point change)					
End Date	13 September 1992		Begin Date	14 September 1992	
Polity Fragmentation:				No	
Constitution	1997				
Executive(s)	Prime Minister Thaksin Shinawatra (TRT); directly elected, 6 January 2001				
Legislature	Bicameral: House of Representatives (438 seats; 338 directly elected, 100 proportionally elected; most recent elections, 6 and 29 January 2001) Thai Love Thai Party (TRT): 248 Democratic Party (DP): 128 Thai Nation Party (PCT): 41 New Aspiration Party (PKWM): 36 National Development Party (PCP): 29 Liberal Democratic Party (PST): 14 Other parties: 4 Senate (200 seats; directly elected, only non-partisans are allowed to run for office)				
Judiciary	<i>Dika</i> (Supreme Court)				

Narrative Description:

Executive Recruitment: *Competitive Elections (8)*

The political history of modern Thailand has been dominated by the influence of the military. Civilian rule returned to Thailand in 1992 after violent protests forced the military to return to the barracks. Unlike previous attempts at civilian rule, the last decade has seen the military accept its position outside of the political limelight (even after the 1997 economic crisis and subsequent political instability). While the military still has significant influence in the political arena, nevertheless, primary decision making authority now rests in the hands of elected civilians. National elections since 1992 have largely been viewed as being procedurally free and fair by international observers. However, the influence of money continues to undermine the consolidation of democracy in this country. The corruption and nepotism of "old-style" politicians, which triggered military intervention in the past, remains a problem. However, in recent years Prime Minister Leekpai (1997-2000), widely known as "Mr. Clean," actively sought to limit the role of patronage politics in Thailand. This effort has been institutionalized in recent years with the strengthening of the National Electoral Commission (NEC) and the Senate (which will serve as an oversight body for limiting corruption in the House of Representatives). The NEC flexed its institutional power in 2000 when it disqualified many candidates for the Senate on grounds of corruption and fraud and in 2001 when allegations of vote-buying and electoral irregularities caused the election commission to run fresh elections in over 60 constituencies. However, money and corruption continue to infect the upper echelons of Thai politics. Facing considerable domestic political pressure, in July 2001 the Constitutional Court acquitted Prime Minister Shinawatra of charges of deliberately concealing his assets during the run up to the 2001 elections.

Executive Constraints: *Parity or Subordination (7)*

Thailand is a parliamentary democracy in which the premier is directly accountable to the legislative branch. In recent years the judiciary has been largely independent from executive branch interference. However, during the impeachment process of Prime Minister Shinawatra during the first half of 2001, the Constitutional Court faced considerable political pressure and allegations of judiciary corruption were widespread.

Political Participation: *Political Liberalization: Limited/Decreasing Overt Coercion (9)*

Political parties in Thailand are largely based on flexible patronage networks. Parties do not generally offer platforms or represent particular ideologies and electoral campaigns

continue to be influenced by vote-buying and party violence. Despite these problems, Thailand has made significant strides in recent years to limit the role of "old style politics" and institutionalize democratic political procedures. However, the impeachment process of Prime Minister Shinawatra during 2001 showed just how fragile these democratic procedures and practices are in Thailand. Open warnings of violent street protests if the Prime Minister were to be evicted from office were routinely heard during the first half of 2001. Moreover, while long recognized to have one of the freest presses in Asia, since coming to office in 2001 Prime Minister Thaksin Shinawatra has endured significant domestic and international criticism for curbing Thailand's media.

ภาคผนวก ค

บทสัมภาษณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เรื่อง พลวัตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (1989-2001)

วันอังคารที่ 18 กุมภาพันธ์ 2003

1. พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1989-2001 ในทัศนะของท่านเป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

สหรัฐอเมริกา มองภูมิภาคเอเชียว่าเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสที่ดีทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงมีความกังวลเรื่องความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคแห่งนี้ที่ทวีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าอุตสาหกรรม ที่เข้ามาแข่งขันกับของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การที่เศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียเติบโตมากขึ้น นั้นหมายถึงการที่เอเชียจะมีส่วนแบ่งตลาดที่ใหญ่มากขึ้นด้วย ดังนั้น สหรัฐอเมริกาอาจจะกลัวที่จะสูญเสียตลาดของสินค้าบางประเภทมากขึ้น ดังนั้น จึงมุ่งที่จะสร้างความได้เปรียบมากขึ้น ด้วยการมีพฤติกรรมเชิงรุกในการเปิดตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะกับประเภทสินค้าที่พวกเขามีความได้เปรียบ เช่น ตลาดการลงทุน ทรัพย์สินทางปัญญา การค้าบริการ การเปิดเสรีทางการเงิน การออกกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะเรื่องเพลง ภาพยนตร์ software สิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

ในช่วงสมัยของประธานาธิบดีคลินตันนั้น ได้ให้ความสำคัญกับ APEC เพื่อเร่งกระบวนการเปิดเสรีทางการเมือง ซึ่งกระบวนการของ GATT และ WTO อาจจะล่าช้ากว่า และคิดว่าด้วย APEC นี้จะช่วยเป็นหนทางสร้างความสัมพันธ์กับภูมิภาคเอเชียได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในภายหลังภูมิภาคของเราได้ไปสร้างความร่วมมือในนามของ ASEM เพื่อสานอำนาจกับสหรัฐอเมริกาด้วย อย่างไรก็ตาม ในช่วงของวิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียทั้งในทางตรงและทางอ้อม คือผ่านกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งภายใต้องค์กรระหว่างประเทศเหล่านี้การเมืองภายในประเทศสหรัฐอเมริกามีความเกี่ยวข้องด้วยสูงมาก สำหรับสิ่งที่ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา คือ เศรษฐกิจ และด้วยความเป็นจริงทางเศรษฐกิจที่สหรัฐอเมริกามองเห็นว่าภูมิภาคเอเชียมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของตน ประกอบกับการมองในแง่เศรษฐกิจการเมือง ที่ญี่ปุ่น และจีนกลายเป็นประเทศที่มีบทบาทมากขึ้นภายในภูมิภาคแห่งนี้ ทำให้สหรัฐอเมริกายังคงต้องให้ความสำคัญกับภูมิภาคแห่งนี้

2. นโยบายเศรษฐกิจและการต่างประเทศของรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ทิศทางความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

รัฐบาลชุดปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องการส่งสัญญาณเกี่ยวกับทิศทางการบริหารเศรษฐกิจ เพราะในทางการเมืองนั้นได้อิงนโยบายเชิงชาตินิยม และกระแสด้านประเทศมหาอำนาจมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 ซึ่งในอีกด้านหนึ่งนั้น เราไม่สามารถปฏิเสธภาคการต่างประเทศได้ ดังนั้น สภาพที่เห็นในปัจจุบันจึงอยู่ในลักษณะของการกลับไปมา หรือ Dual Track ทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ทิศทางในภาพรวมทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองเกิดความสับสน นอกจากนี้ การที่นายกรัฐมนตรีใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้ทำให้ความเป็นระบบถูกลดความสำคัญลง อย่างไรก็ตาม ความโดดเด่นประการหนึ่งคือ มีความสามารถที่จะนำนโยบายต่างประเทศมารับใช้การเศรษฐกิจมากขึ้น

3. แนวโน้มของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาจะเป็นอย่างไร และปัจจัยทางเศรษฐกิจยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดระดับและลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองต่อไปหรือไม่

สหรัฐอเมริกา ยังคงเป็นคู่ค้าและนักลงทุนที่สำคัญที่สุดของภูมิภาคเอเชีย และไทย อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคได้ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องทำการปรับท่าทีของตนในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้รวมถึงการจัดการกับตัวแสดงในรูปแบบสามเส้าระหว่างสหรัฐอเมริกา เอเชีย และจีนด้วย นอกจากนี้นโยบายในด้านอื่น ๆ เช่น นโยบายก่อนสงคราม ท่าทีของสหรัฐอเมริกาต่อการทำสงคราม เหล่านี้ ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดท่าทีของเอเชียต่อสหรัฐอเมริกา

เศรษฐกิจยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดระดับและลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองต่อไป เพราะสินค้าด้านเทคโนโลยียังคงเป็นสินค้าสำคัญที่สหรัฐอเมริกาใช้เพราะเป็นสินค้าที่สำคัญและสามารถสร้างความได้เปรียบให้แก่สหรัฐอเมริกาได้ นอกจากนี้การที่สหรัฐอเมริกายังคงมีบทบาทสำคัญในองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ทำให้บทบาทของสหรัฐอเมริกาย่อมยังคงชัดเจนในภูมิภาคแห่งนี้ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการพึ่งพิงนั้นจะเปลี่ยนแปลงไป คือ จะอยู่ในลักษณะที่กระจายตัวมากขึ้น เพราะสหภาพยุโรปนั้นมีการรวมตัวกันมากขึ้น ประเทศจีนมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตมากขึ้น รวมถึงการที่อาเซียนมีการเปิดเสรีมากขึ้น ดังนั้น การพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาจึงอยู่ในระดับที่ลดลง เพียงแต่ปัญหาเรื่องการต่อรอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย รวมถึงไทยนั้นต้องเผชิญ ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้สหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงกว่าเรามาก

ภาคผนวก ง

บทสัมภาษณ์ รศ.ดร. ประภัสส์ เทพชาตรี

เรื่อง พลวัตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

(ปี 1989 - 2001)

1. พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1989 - 2001 ในทัศนะของท่านเป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

เราไม่สามารถมองมิติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาในแง่มุมมอง มุมหนึ่ง หรือเพียงด้านเศรษฐกิจประการเดียวได้ รวมถึงเราจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการอธิบายความเป็นไปของทั้งในประเทศไทย และสหรัฐอเมริกาด้วย ในมุมมองที่มีต่อประเทศไทย ปี 1989 เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา นั่นคือการที่ไทยหันกลับมาให้ความสำคัญกับอนุภูมิภาค พิจารณาจากนโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และถอยห่างจากความสัมพันธ์ที่มีต่อสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม ปี 1997 ได้กลายเป็นจุดปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศอีกครั้ง ทั้งนี้เพราะวิกฤตเศรษฐกิจได้กลายเป็นจุดที่กระทำให้ไทยต้องร้องขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอยู่ในลักษณะที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ทั้งนี้เพราะเรามองว่าไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาทั้งในด้านเงินทุน การค้า และเงินช่วยเหลือ เนื่องจากในด้านการค้านั้น เราก็ให้ความสำคัญกับอินโดจีนเป็นหลัก สำหรับเงินทุน และเงินช่วยเหลือเราก็ได้รับจากญี่ปุ่นอย่างมากมาย

เมื่อสภาพเศรษฐกิจไทยและเอเชียอ่อนแอ จึงเป็นเหมือนการเปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ในกรณีของกฎหมาย 11 ฉบับ ซึ่งการยอมสหรัฐอเมริกามากมายในช่วงเวลานี้ได้ส่งผลเสียทางการเมืองให้กับรัฐบาลนายชวน หลีกภัย อย่างมากมาย อย่างไรก็ตาม ในปี 1999 ไทยเริ่มรู้สึกตัวมากขึ้นว่าสหรัฐอเมริกานั้นเอาเปรียบเรามาก ทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านสหรัฐอเมริกากลายเป็นประเด็นทางการเมืองซึ่งพรรคไทยรักไทยได้ใช้ประเด็นดังกล่าวโจมตีรัฐบาลและพรรคประชาธิปัตย์ว่า “ขายชาติ” และทำการปลุกกระแสชาตินิยมในไทยมากขึ้น ดังนั้น ในช่วงเวลานี้กระแสของการต่อต้านสหรัฐอเมริกาจึงรุนแรงมากขึ้น

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้กลายเป็นบทเรียนที่สะท้อนให้เห็นว่า เราใกล้ชิดสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีฉะนั้นจะถูกมองว่า "ขายชาติ" เพราะฉะนั้น รัฐบาลภายใต้การบริหารงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรจึงพยายามที่จะดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะที่รักษาระยะห่างกับสหรัฐอเมริกา และให้ความสำคัญกับเอเชียเพิ่มขึ้น หรือยังสามารถอธิบายได้อีกแง่มุมหนึ่งว่า รัฐบาลชุดปัจจุบันพยายามที่จะดำเนินนโยบายที่แตกต่างจากจากรัฐบาลชุดที่ผ่านมา สำหรับในแง่มุมมองของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทยในฐานะหมากตัวหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ

(1) ความต้องการในการดำรงความเป็นเจ้าอยู่ต่อไปทั้งในด้านการทหาร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาทูกทำหลายอำนาจโดย จีน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น สิ่งที่สหรัฐอเมริกาพยายามผลักดันในปัจจุบันคือ การสกัดกั้นพลังอำนาจของ "จีน" ด้วยการกระชับบทบาททางเศรษฐกิจของตนมากขึ้น เพราะฉะนั้น จึงไม่แปลกที่สหรัฐอเมริกาจะมองว่าไทยเป็นหมากตัวหนึ่งในการดำเนินความสัมพันธ์กับจีน เช่น นโยบายที่มีต่อ ASEAN , Free Trade Area เป็นต้น

(2) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยตรง ทั้งในเรื่องการค้า การลงทุน การเงิน

พิจารณาได้จากการที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกามีนโยบายเชิงรุกทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งต่อไทยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ที่รุกในเรื่องลิขสิทธิ์ทางปัญญา Jenkins Bill Farm Act โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านม่าสุดนี้คือภาษีปลาทูน่า กฎหมายชีวภาพ การเพิ่มความเข้มงวดของ cargo สินค้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้กับเศรษฐกิจไทยที่มีสินค้าเกษตรเป็นหลักอย่างมาก

นอกจากนี้ในช่วงเวลาแห่งวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจยังได้กลับมาผลักดันเรื่องเศรษฐกิจแบบเสรี ล่าสุดสหรัฐอเมริกาพยายามที่จะผลักดันเขตการค้าเสรีระหว่างสหรัฐอเมริกาและอาเซียน ซึ่งที่ผ่านมาได้เจรจากับสิงคโปร์เรียบร้อยแล้ว และประเทศต่อมาที่จะเจรจา คือ ฟิลิปปินส์ และไทย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสหรัฐอเมริกามองพัฒนาการทางเศรษฐกิจในเอเชียอย่างเป็นทางการเพราะจีนเริ่มมีอำนาจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในทางการค้าเสรี อาเซียน + 3 ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นเหตุผลในการอธิบายว่าเพราะอะไรสหรัฐอเมริกาจึงดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจในเชิงรุกกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียมากขึ้น พิจารณาได้จาก การที่ก่อนหน้านี้ USTR ไม่เคยเจรจากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน แต่ในเดือนเมษายน ปี 2002 ได้มีการจัดประชุม USTR ร่วมกับรัฐมนตรีต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากนี้ สภานักธุรกิจอเมริกัน ได้พิจารณาการทำ FTA กับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น รวมถึงแนวคิดของประธานาธิบดีบุชที่เสนอเรื่อง Initiative for ASEAN ด้วย

2. นโยบายเศรษฐกิจและการต่างประเทศของรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ทิศทางความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

รัฐบาล พ. ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พยายามที่จะดำเนินนโยบายที่แตกต่างจากรัฐบาลชุดที่ผ่านมา โดยเน้นนโยบายเชิงชาตินิยม ภูมิภาคนิยม การเน้นความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย การเน้นนโยบาย ACD การมองว่าอินเดีย และจีนจะใหญ่ขึ้น ดังนั้นในช่วงปีแรกของรัฐบาลจึงค่อนข้างมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบกับสหรัฐอเมริกา พิจารณาได้จากสุนทรพจน์ที่ ESCAP ที่ถูกตีความว่าเป็นชาตินิยม ไม่สนใจการลงทุนจากต่างชาติ การไม่ให้บรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนจากต่างชาติ อย่างไรก็ดี เมื่อเหตุการณ์ 9/11 เกิดขึ้นไทยก็ถูกบีบให้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา แต่รัฐบาลก็ดำเนินนโยบายอย่างลั้งเล ไม่กล้าใกล้ชิดสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่างกับประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็น ฟิลิปปีนส์ ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ที่แสดงความเต็มใจในการเดินตามต้องการของสหรัฐอเมริกา

นโยบายต่าง ๆ ที่ไม่เน้นให้ใกล้ชิดสหรัฐอเมริกานี้ ได้ก่อผลเสียโดยเฉพาะในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ดี การเดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกาในปลายปี 2001 ได้ช่วยมิให้ความสัมพันธ์แยกลงไปกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะการไปเยือนในครั้งนี้เป็นครั้งที่ไทยได้ไปแสดงจุดยืนเรื่องการก่อการร้ายต่อสหรัฐอเมริกา ทำให้ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาภายหลังนั้นดีขึ้น ราบรื่นขึ้น มีการลงนามความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดร.สุเกียรติ์ เสถียรดีไทย และนาย โคริน เพาเวล และแม้ว่าการลงนามในความร่วมมือดังกล่าวอาจจะไม่เกิดผลทางปฏิบัติมากนัก ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่การเจรจาทางการค้ามักจะทำกับ USTR มากกว่า แต่การแสดงความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะดังกล่าวก็ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศราบรื่น เพราะฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าภายหลังจากการไปเยือนสหรัฐอเมริกาของนายกรัฐมนตรีความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาดำเนินไปในทางการเมือง และเศรษฐกิจ

3. แนวโน้มของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกจะเป็นอย่างไรและปัจจัยทางเศรษฐกิจยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดระดับและลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองต่อไปหรือไม่

เราควรพยายามผลักดัน FTA ต่อเพราะเราจะได้รับประโยชน์ เพราะแม้ว่าเราจะหันไปหาจีนและอาเซียน แต่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสหรัฐอเมริกาคือตลาดที่ใหญ่ที่สุดของเรา แม้ว่านายกรัฐมนตรีทักษิณ จะพยายามพูดอย่างเงิบ ๆ ก็ตาม ดังนั้น ในระยะอันใกล้ ถ้าเรามี FTA เราก็จะมีความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกามากขึ้น ซึ่งจะเป็นความสัมพันธ์ที่สมดุลกับจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย สำหรับในระยะยาวนั้น โดยธรรมชาติเราจะใกล้ชิดกับจีนมากกว่า อย่างไรก็ดี สถานะที่ชอบธรรมของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันก็เป็นสิ่งที่กำหนดอนาคตของสหรัฐอเมริกา

ด้วย เพราะฉะนั้น การบุกอิรักของสหรัฐอเมริกาจึงมีความหมายต่อสถานะและการยอมรับการเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกาด้วย เพราะถ้าเป็นไปอย่างไร้ความชอบธรรม สถานะดังกล่าวย่อมจะเสื่อมลงอย่างแน่นอน

ภาคผนวก จ

บทสัมภาษณ์ คุณจักรภพ เพ็ญแข

เรื่องพลวัตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

วันอังคารที่ 4 มีนาคม ค.ศ. 2003

1. เรื่องพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1989-2001 ในทัศนะของท่านเป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

จำเป็นที่จะต้องทบทวนรัฐบาลของแต่ละช่วงเวลาด้วย คือ สำหรับสหรัฐอเมริกานั้นประกอบไปด้วยประธานาธิบดีเรแกน (ปลาย) บุชผู้พ่อ คลินตัน บุชผู้ลูก ในฝ่ายไทย ได้แก่ พลอ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายอานันท์ ปันยารชุน นายชวน หลีกภัย นายบรรหาร ศิลปอาชา พลอ.ชวลิต ยงใจยุทธ นายชวน หลีกภัย (สมัยที่ 2) พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างไทยและอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปมาก คือ จาก ผู้ให้-ผู้รับ ไปสู่ความสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น เป็นพันธมิตรกันมากขึ้น ทั้งนี้คือลักษณะในความสัมพันธ์ด้านความมั่นคง แต่ในด้านเศรษฐกิจนั้นเปลี่ยนแปลงไปในเชิงแข่งขันกันมากขึ้น หรือลักษณะผู้ขาย - ผู้ซื้อ ผู้ผลิต - ตลาด

ปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ คือ

(1) การเปลี่ยนแปลงของระบบโลก

ระบบ 2 ขั้วอำนาจหายไป กลายเป็นระบบ 1 ขั้วอำนาจที่สหรัฐอเมริกากลายเป็นผู้นำโลกในช่วงสงครามเย็น ซึ่งเป็นที่มาของการจัดระเบียบโลกของประธานาธิบดีบุชผู้พ่อ สำหรับคลินตันนั้นเขามีความสนใจในกิจกรรมภายในประเทศมากกว่า อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงไปของระบบโลกได้ทำให้จุดยืนของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ แทนที่จะมองประเทศต่าง ๆ เป็นพันธมิตรหรือกลุ่มพวก แต่มองประเทศต่าง ๆ ในฐานะที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น

(2) ความเปลี่ยนแปลงในส่วนของการเมืองภายในสหรัฐอเมริกา

ภายใต้ระยะเวลาที่สำคัญซึ่งเป็นปลายสมัยของพรรครีพับลิกัน ประธานาธิบดีบุช บริหารประเทศได้ 4 ปี แต่ประธานาธิบดีคลินตันอยู่ได้ถึง 8 ปี จึงมีประธานาธิบดีบุชผู้ลูกขึ้นมา เพราะฉะนั้นจึงจะเห็นได้ว่าแนวคิดของพรรคเดโมแครตจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินกฎหมายซึ่งอยู่ในลักษณะที่ให้ความสนใจกับภายในประเทศทั้งสิ้น เช่น การ

ประกันสังคม ฯลฯ ซึ่งเป็นความแตกต่างจากแนวนโยบายของประธานาธิบดีบุชผู้ถูกในปัจจุบันที่เน้นความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา

(3) การเปลี่ยนแปลงของการเมืองไทย

ในท่ามกลางผู้นำมากมายนับตั้งแต่ในช่วงเวลาที่กำหนด มี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เพียงท่านเดียวที่ใช้กรอบความคิดเชิงทหารในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในบรรดาผู้นำแล้วพบว่า โดยส่วนใหญ่ยังขาดพื้นฐานในการดำเนินความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจน สำหรับในช่วงแรกคือปี 1989 -1996 ที่มีความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ สิ่งที่ไทยแสดงออกคือหันกลับมาใกล้ชิดกับจีนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำคานอำนาจกับสหรัฐอเมริกาประกอบกับในช่วงเวลาการบริหารงานของรัฐบาลคลินตันนั้นได้มีความสนใจในกิจกรรมภายในประเทศมากกว่าจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศเหินห่างกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามในปี 1997 วิกฤตเศรษฐกิจไทยได้ทำให้ไทยหันกลับมาพึ่งพาสหรัฐอเมริกามากขึ้น ซึ่งในที่นี้ผมเชื่อในเรื่อง Conspiracy เพราะสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้ญี่ปุ่นมีความโดดเด่นมากกว่า

2. นโยบายเศรษฐกิจและการต่างประเทศของรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ทิศทางความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร

รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ใช้ความคิดชาตินิยมเพื่อเพิ่มพูนคะแนนนิยมในรัฐบาล ซึ่งนโยบายชาตินิยมเป็นนโยบายที่ใช้สร้างความสัมพันธ์กับประเทศที่เหนือกว่า หรือประเทศที่เป็นมหาอำนาจอยู่แล้วโดยโครงสร้าง พูด่างๆ ก็คือ ถ้าเราภูมิใจในตนเอง หรือความเป็นไทย เราจะลดความพึ่งพาประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาหรือญี่ปุ่น หรือยุโรป

เพราะฉะนั้นภายใต้การบริหารงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นี้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาไม่ค่อยดีนัก แต่พอดีมีปัจจัยเสริมเข้ามาดูเหมือนว่าเป็นพวกเดียวกัน คือ เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 ซึ่งไทยเป็นประเทศแรกๆที่แสดงจุดยืนกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งแท้จริงแล้วในช่วงแรกได้สร้างความสับสนจนอาจกลายเป็นการชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน แต่ประเด็นที่ดีคือ สิ่งที่เราทำทางการเมือง และสิ่งที่เราทำทางเศรษฐกิจนี้กลายเป็นสิ่งที่ถัวเฉลี่ยกัน ซึ่งได้ทำให้เราสามารถรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาไว้ได้ (Status Quo) ไม่ได้สูญเสียไปทั้งหมดจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่เริ่มมีมุมมองที่แตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งตรงนี้ถือว่าเป็นอุบัติเหตุมากกว่าเป็นการแสดงจุดยืน เพราะว่รัฐบาลยังไม่เคยแสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่าใครเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดที่สุด

อย่างไรก็ดี นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลชุดนี้มีได้แตกต่างจากรัฐบาลชุดก่อนๆนั้นคือพูดกว้างๆเกี่ยวกับเรื่องอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน ผลประโยชน์ ความปลอดภัย

ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน การสร้างภาพลักษณ์อันดี เพราะว่าคนเขียนนโยบายคือคนกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ตรงที่การดำเนินนโยบาย ซึ่งสิ่งที่แตกต่างสำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบันคือ การไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการต่างประเทศ ซึ่งมีผลทำให้การจะไปเยือนประเทศต่างๆ กล่าวคือ ไม่สามารถให้น้ำหนักหรือความสำคัญกับแต่ละประเทศได้ ในขณะที่สมัยก่อนรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะเดินทางไป ยังประเทศต่างและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะเดินทางไปยังประเทศที่สำคัญ ๆ เช่นสหรัฐอเมริกา อาเซียน เท่านั้น แต่ในปัจจุบันต้องทำทั้งหมด ก่อให้เกิดความไม่พร้อม

ประเทศที่จะสร้างความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาต้องให้ความสำคัญกับสหรัฐอเมริกาอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่ใหญ่กว่า เพราะฉะนั้น การเดินทางไปพบเจอ หรือปรึกษาหารือกันต้องเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และหากไม่มีเวลาก็จะส่งผลกระทบกลายเป็นปัญหาในที่สุด สำหรับปัญหาอีกประการคือ การที่ในระยะหลังสหรัฐอเมริกาเริ่มส่งเอกอัครราชทูตที่เป็นนักการทูตอาชีพมาประจำที่เมืองไทยมากขึ้น ในขณะที่ฝ่ายไทยกลับมีลักษณะเป็นข้าราชการที่มักไม่ค่อยปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของประเทศที่ไปอยู่มากนัก ความแตกต่างเหล่านี้ได้ส่งผลให้การดำเนินนโยบายการต่างประเทศ

3. แนวโน้มของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาจะเป็นอย่างไร และปัจจัยทางเศรษฐกิจยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดระดับและลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองต่อไปหรือไม่

นโยบายชาตินิยมไม่ใช่เรื่องดีนัก เพราะมันสร้างทัศนคติแบบปิดกั้น คือ Inward Looking คือ การมองเข้ามาภายใน ในขณะที่ทัศนคติแบบโลกาภิวัตน์จะมีประโยชน์คือ ช่วยให้มองออกมาข้างนอก เพราะฉะนั้น

- (1) สิ่งแรกที่เป็นไปได้ คือ หากรัฐบาลไม่ปรับเปลี่ยนนโยบายชาตินิยม จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเหินห่างและมีช่องว่างระหว่างกันมากขึ้น
- (2) ในฝ่ายสหรัฐอเมริกา หากรัฐบาลยังคงเป็นพรรครีพับลิกันที่เน้นความยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกาในระดับโลก และการเป็นมหาอำนาจโดยไม่เดินตามกฎหมายและกฎระเบียบโลก ก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ ห้างเหินและหมางเมินสหรัฐอเมริกามากขึ้น ซึ่งจะยังผลให้ไทยต้องเลือกเส้นทางเดินที่ห่างจากสหรัฐอเมริกามากขึ้น
- (3) ความหลากหลายของการศึกษาในโลกปัจจุบัน รวมทั้งการเรียนการสอนแบบนานาชาติในเมืองไทย ทำให้ความจำเป็นในการไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาน้อยลง คนไทย

จะเรียนต่อที่ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อาเซียน หรือแม้กระทั่งในไทยมากขึ้น ซึ่งจะเป็น
การลดอิทธิพลความคิดที่สหรัฐอเมริกามีต่อคนไทยไปมาก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล

นส. นุชจรี เสน่หา

วันเดือนปีเกิด

วันอังคารที่ 19 เดือนกรกฎาคม ปี 1977

สถานที่เกิด

โรงพยาบาลอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

วุฒิการศึกษา

- จบการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตจาก สาขาวิชาความสัมพันธระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2000
- จบการศึกษาในระดับปริญญาโทจาก ภาควิชาความสัมพันธระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2006

ประสบการณ์การทำงาน

1. ตำแหน่ง ผู้ช่วยสอน ภาควิชาความสัมพันธระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2000
2. ตำแหน่งผู้ช่วยวิจัย สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (Institute of Future Studies for Development หรือ IFD) ปี 2001 - 2002

ผลงานทางวิชาการ

เข้าร่วมเป็นวิทยากรในกรงานสัมมนาทางวิชาการทั่วไปในหัวข้อเรื่อง สหรัฐอเมริกาจะบุกอิรักหรือไม่? ในวันพุธที่ 15 พฤศจิกายน ปี 2001 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดโดยนิสิตระดับปริญญาโทภาควิชาความสัมพันธระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์